

Saksbehandler: Sven Thore Kloster

Referanser:

MKR/AU 19/07
MKR 50/07
TN 15/2007
MKR/AU 27/07

Saksdokumenter:

Dok.dato	Tittel	Dok.ID
07.06.2007	Hovedføringer for religionsdialogengasjementet til MKR (vedlagt)	16329

Hovedprinsipper for Mellomkirkelig råds interreligiøse engasjement

Sammendrag

Etter at Kirkerådets arbeidsplan i 2007 fastslo at MKR skulle utvikle en strategi for Den norske kirkes interreligiøse engasjement, har det vært arbeidet med å lage et slikt dokument. I løpet av 2007 har MKR/AU hatt saken til behandling to ganger, MKR én gang og TN én gang. Etter MKRs behandling i september 2007 har dokumentet vært ute på høring hos relevante samarbeidspartnere.

Vedlagt følger et endelig forslag til dokumentet *Hovedprinsipper for MKRs interreligiøse engasjement*. Dokumentet består av to deler, en generell del og en spesifikk del med prioriteringer for 2008. Det tas høyde for at dokumentets del 2 skal oppdateres hvert år, mens del 1 kan justeres noe sjeldnere.

Forslag til vedtak

MKR takker for arbeidet med *Hovedprinsipper for MKRs interreligiøse engasjement* og vedtar dokumentet med de endringene som framkom i møtet.

Saksorientering

Bakgrunn

Etter behandlingen av saken på MKR-møtet i september 07 (MKR 50/07) fattet rådet følgende vedtak:

”Mellomkirkelig råd takker for denne første orienteringen om arbeidet med å lage hovedprinsipper for det interreligiøse engasjementet. Mellomkirkelig råd ber sekretariatet arbeide videre med dokumentet ut fra de innspill som framkom i samtalen og i kontakt med relevante, økumeniske samarbeidspartnere. Mellomkirkelig råd ber om å få saken tilbake til godkjenning på rådsmøtet i februar 2008.”

Siden september 2007 har både TN og MKR/AU behandlet ulike tekstforslag, og dokumentet har også vært ute på høring hos relevante samarbeidspartnere som for eksempel Kirkens Nødhjelp, Areopagos, Det Norske Misjonsselskap, Emmaus, Religions for Peace og medlemmene i MKRs bilaterale kontaktgrupper. Responsen fra de ulike partene er kritisk reflektert inn i dokumentet slik det nå foreligger.

Etter innspill fra MKR/AU i desember 2007 (MKR/AU 27/07) er dokumentet nå delt i to deler: én generell del hvor MKR utdyper sin begrunnelse, forståelse og siktemål for interreligiøs dialog, og én spesiell del hvor MKR tydeliggjør satsingsområder, partnere og prioriteringer for sitt interreligiøse engasjement i 2008.

Det legges opp til at begge delene skal fortsette å revideres – del 2 hvert år, og del 1 noe sjeldnere. Det er også ønskelig å oversette del 1 til engelsk og distribuere den til internasjonale samarbeidspartnere.

Rådet inviteres til å komme med endelige innspill og kommentarer, slik at dokumentet kan tre i kraft og gjelde for 2008.

Økonomiske/administrative konsekvenser

Forslaget til vedtak innebærer oppfølging i Rådet og sekretariatet og noen økonomiske konsekvenser.

DEN NORSKE KIRKE

Kirkerådet, Mellomkirkelig råd, Samisk kirkeråd

Versjon 30.01.08

HOVEDPRINSIPPER FOR MELLOMKIRKELIG RÅDS INTERRELIGIØSE ENGASJEMENT

Dette dokumentet gjør rede for hovedprinsippene som Mellomkirkelig råd (MKR) ønsker å bygge på i sitt interreligiøse arbeid på Den norske kirkes vegne.

Formålet med dokumentet er til dels å gjøre rede for MKRs begrunnelse, forståelse og siktemål for interreligiøs dialog på en kortfattet og helhetlig måte (del 1), og til dels å være et styringsdokument for MKRs interreligiøse engasjement i 2008 (del 2).

Til grunn for dokumentet ligger Kirkemøtesaken 12/06 "Utfordringer i religionsmøtet", Studieheftet fra Teologisk nemnd *Troende møter troende* fra 2007, dokumentet fra Det lutherske verdensforbunds konsultasjon i Breklum 2006 *Beyond Toleration* og dokumentet fra Porvookonsultasjonen i Oslo 2003 *Guidelines for interfaith encounter in the churches of the Porvoo Communion*

DEL 1: BAKGRUNN

1. Begrunnelse. Hvorfor dialog?

Vår kirkes interreligiøse engasjement har både en teologisk og en politisk/allmenn begrunnelse.

1.1 Teologisk begrunnelse

Vi tolker det pluralistiske samfunnet *teologisk*, og finner avgjørende ressurser i den kristne tro til hvordan vi kan leve sammen med og møte mennesker med annen religiøs tilhørighet.

Den treenige Gud

Det trinitariske gudsbildet rommer i seg selv pluralitet og dialogiske relasjoner. Troen på den treenige Gud kan derfor inspirere til dynamiske og relasjonelle modeller for hvordan ulike mennesker kan leve sammen i én menneskehet.

Bekjennelsen til den treenige Gud innebærer at prinsipper som åpenhet, vennskap og likhet gjelder for våre relasjoner til andre, og den gir oss frimodighet til å ta annerledes troende på fullt alvor.

PB 799 Sentrum	E-post: post.kirkeradet@kirken.no	Telefon: 23 08 12 00
Rådhusgata 1-3	Web: www.kirken.no	Telefax: 23 08 12 01
0106 OSLO	Org. nr.: 970 550 259	Bankkontonr: 8276 01 00362

Gud Skaper

Bibelen og vår kirkes lære uttrykker at ethvert menneske er skapt og daglig skapes i Guds bilde. Dette kaller oss til å omgås alle som søsken, og forholde oss i respekt til menneskers dype lengsel etter sin skaper. Det gudbilledlige mangfoldet kaller kirken til å se etter spor av den treenige Gud i alle mennesker, også dem med annen tro, og til å være åpen for deres erfaringer med livet og det hellige.

Kristus Frigjør

Evangeliefortellingene motiverer oss til å krysse grenser i vårt engasjement for rettferdighet og kjærlighet til våre naboer. Jesus frigjør og myndiggjør mennesker til meningsfull og forpliktende samhandling med annerledes troende. Til tross for risikoen satte Jesus det enkelte mennesket i sentrum, uavhengig av sosial, politisk eller religiøs tilhørighet.

Vi kjenner ingen annen vei til frelse enn Jesus Kristus, men vi kan heller ikke sette grenser for Guds frelsende gjerning.

Den livgivende Ånd

Den Hellige Ånd styrker og gir liv til en kristen praksis som fører oss ut av frykten og åpner oss mot framtiden. Vi ber om at Guds Ånd fører oss videre fra fortidens feiltrinn, til forsoning og fred med mennesker. Åndens frukter er overbærenhet, vennlighet og godhet. Vi lever i dialog i håpet om at vi vil trenge dypere inn i gudsrikets hemmeligheter.

Kirkens oppdrag

Jesus sier til sine disipler: "Salige er de som skaper fred." Å skape fred og gode relasjoner er en del av kirkens oppdrag. Gjennom freds- og forsoningsskapende dialog vitner kirken om sin tro.

1.2 Politisk, allmenn begrunnelse

Vi ønsker interreligiøs dialog fordi vi mener dette beriker samfunnet og er et viktig bidrag til fred og forsoning lokalt og globalt.

Vi ønsker interreligiøs dialog fordi vi tror dette stimulerer til et åpent og tolerant samfunn hvor mennesker respekteres uavhengig av religiøs tilhørighet.

Vi ønsker interreligiøs dialog fordi vi tror dette bidrar til sosial og politisk integrering i et pluralistisk samfunn. Menneskerettighetene innebærer at ingen skal diskrimineres ut av offentligheten på grunnlag av kulturell eller religiøs tilhørighet.

Vi ønsker interreligiøs dialog fordi vi erkjenner at Norge er et flerreligiøst land. Religiøst og kulturelt mangfold kan være et gode i samfunnet dersom viljen til dialog er tilstede. Vi ser på religionenes sosiologiske og institusjonelle betydning i samfunnet som en ressurs for integrering, fellesskap og demokrati.

2. Avklaringer. Hva slags dialog?

2.1 Forsøk på en definisjon

Dialog er et tillitsfullt møte mellom likeverdige parter uten skjulte hensikter. I dialogen oppgir vi ikke det vi holder for sant, men vi anstrenger oss for å forstå den andre ut fra hennes egen beskrivelse av virkeligheten. Dialog bygger tillit som igjen

muliggjør at kritikk blir lyttet til. Vi går inn i dialog med ønske om å ta del i den gjensidige forandringen som kan skje gjennom møtet. En felles praksis ut fra felles erfaringer er en vesentlig del av dialogen.

2.2 Grunnverdier

Kirkens interreligiøse dialoger skal være preget av kritisk og åpen samtale bygget på en konstruktiv tillit som åpner for forståelse.

For at dette skal være mulig forplikter vi oss i dialogarbeidet på at alle deltakere blir behandlet med respekt, at alle parter har like stor innflytelse på hva som skal tas opp og på hvilken måte det tas opp, og at likeverdighet mellom alle parter etterstrebes.

2.3 Dialog og forandring

Dialog handler ikke om å finne metoder for å forandre den andre. Interreligiøs dialog er primært et mål i seg selv og ikke instrumentell. Allikevel kan dialog også ha et bestemt mål, men dette må da forankres i dialogens åpenhet, respekt og likeverd. Partene i en dialog kan sammen bli enige om et mål for dialogen, så lenge ingen går på akkord med egen integritet for at dette skal skje. Dialog kan slik være et redskap for å søke endring.

Vi vil i vårt interreligiøse engasjement forplikte oss på fordringen om å respektere den andre, så vel som fordringen om å engasjere seg for den svake. Denne spenningen vil vi måtte tydeliggjøre i situasjoner hvor ulike menneskerettigheter kommer i konflikt.

2.4 Prinsippfasthet og åpenhet

Dialog og konfrontasjon utelukker ikke hverandre. I dialogen vil vi snakke ærlig og åpent om ting vi også finner vanskelig hos hverandre, samtidig som vi vil lytte til den andres synspunkter og respektere hennes rett til å mene dette.

Vi erfarer at dialog krever tydelighet og prinsippfasthet. Samtaleformen er ikke en arena for unnfalighet mot egen overbevisning. Men vi erfarer også at vi i dialogen til en viss grad utsetter oss for risiko: Utfallet av dialogen er aldri gitt på forhånd. De andre har noe å si oss, og vice versa.

Dialog krever identitet samtidig som identitet krever dialog: For å møte den andre må du vite hvem du selv er, og fordi dette møtet gir oss mulighet til å svare på nye spørsmål om oss selv, gir det oss dermed mulighet til å utvikle vår egen identitet.

Interreligiøs dialog bidrar til intrareligiøs dialog: Interreligiøs dialog bidrar til å synliggjøre intern pluralisme og heterogenitet ved å stimulere til intern dialog og refleksjon hos de ulike partene.

2.5 Legitimering

Det skal mye til for ikke å snakke med noen. Kirkens interreligiøse engasjement innebærer *ikke* en legitimering av dialogpartnernes synspunkter, men av dialogpartnerne som samtalepartnere. Men fordi kirken gjennom dialog kan være med på å anerkjenne aktører, har kirken også et etisk ansvar i forhold til hvem man velger å ha dialog med.

2.6 Dialog og misjon

Dialog og misjon er ikke praksiser og tilnæringsmåter som gjensidig utelukker hverandre. Dialog er noe vi gjør som misjonerende kirke. I dialogen deler vi vår tro og

virkelighetsforståelse. Men religionsdialog er ikke arena for forkynnelse med omvendelse som sikte.

Evangeliet kaller oss til å bli kjent med, omgås og tjene våre naboer. Som misjonerende kirke forstår vi oss som sendt til våre naboer som medmennesker. Flerreligiøse møter er muligheter for alle troende til ærlig å dele vitnesbyrd og lære noe nytt om hverandre, til å klargjøre enigheter og uenigheter og til å oppdage likheter og forskjeller.

3. Siktemål. Hva MKR vil med dialogarbeidet.

3.1 Teologi

Kirken har gjennom sitt interreligiøse arbeid opparbeidet seg mange *praktiske*, verdifulle erfaringer. Det bør legges til rette for, og stimuleres til, ytterligere *teologisk* refleksjon på bakgrunn av praksisene og erfaringene fra religionsmøtet.

3.2 Politikk

Gjennom interreligiøs dialog ønsker vi å bidra til fred og forsoning så vel lokalt som internasjonalt. Den interreligiøse dialogen beriker lokalsamfunnet og motiverer videre til global dialog.

Gjennom interreligiøs dialog ønsker vi å søke diapraksis og samarbeid for politisk arbeid med sosiale og økonomiske rettferdighetsproblemer, fredsspørsmål, HIV/aidsutfordringen, miljø og klimaspørsmål, samt flyktning- og migrasjonsspørsmål.

Gjennom interreligiøs dialog ønsker vi å fokusere på relevante spørsmål knyttet til menneskerettigheter, trosfrihet, diskriminering, likestilling, minoriteter og urettferdige maktstrukturer.

Gjennom interreligiøs dialog ønsker vi å motvirke diskriminering og stereotypisering av religiøse minoriteter i Norge.

Gjennom interreligiøs dialog ønsker vi å bidra til å styrke religionenes og livssynenes plass i det offentlige rom.

Gjennom interreligiøs dialog ønsker vi å bidra til politisk beredskap. Slik beredskap innebærer å fortløpende kunne behandle akutte problemstillinger og utfordringer som kan oppstå i et sårbart og flerreligiøst samfunn.

3.3 Integrering

Ikke alle innvandrere har en annen religion, og ikke alle med en annen religion er innvandrere. Allikevel er integrering en viktig side ved mye interreligiøst arbeid.

Vi ønsker med vårt interreligiøse engasjement å bedre den politiske og sosiale integreringen for innvandrergupper i Norge. Religionsdialog bidrar til flere arenaer for offentlighet som innvandrergupper deltar i.

De viktige forskjellene mellom integrering og assimilering må også understrekes. I dialogen integreres begge parter. Integrering tilfører fellesskapet nye verdier og impulser.

Vi påpeker også det ambivalente i å koble sammen dialog og integrering. Mange av kirkens dialogpartnere er godt integrert i det norske samfunnet. Integreringsperspektivet egner seg dårlig i forhold til for eksempel norske jøder og nyreligiøse trossamfunn.

Vi ønsker gjennom vårt interreligiøse arbeid å bidra til en rausere og mer inkluderende forståelse av nasjonal identitet. Andre religioner har en selvsagt plass innenfor "det norske".

3.4 Kjønn

Vi skal etterstrebe kjønnsbalanse i våre grupper i dialoger vi er involvert i. Dette skal også etterlyses hos dialogpartnerne dersom det ikke forekommer.

At både kvinner og menn deltar i dialogen er en forutsetning, men ingen garanti for at dialogen inkluderer et kjønnsperspektiv. Derfor skal vi ha et helhetlig og kritisk fokus på kjønne maktstrukturer, og eventuelle teologiske begrunnelser for disse, i alt dialogarbeid – både innenfor de ulike religionssamfunnene og i strukturene for samhandling og kommunikasjon i dialogen.

Vi vil være forpliktet på å etterstrebe kjønnsrettferdighet i det interreligiøse arbeidet vi er involvert i. Kjønnsrettferdighet som begrep inkluderer idealet om likestilling mellom menn og kvinner i juridisk, sosial og politisk forstand, men i tillegg rommer begrepet den subjektive opplevelsen av respekt, aksept og rett til et personlig handlingsrom uavhengig av kjønn. Som begrep kan dermed kjønnsrettferdighet inkludere ulike spenninger, for eksempel en mulig spenning mellom juridisk likestilling og personlig, religiøs integritet.

3.5 Makt

En aktiv maktanalyse skal ligge til grunn i kirkens interreligiøse engasjement. Dette betyr at vi kontinuerlig må granske egen virksomhet som majoritet og de utfordringer som hefter ved dette.

I det interreligiøse arbeidet nasjonalt vil MKR ofte være majoritet både i et livssynsmessig, politisk, økonomisk, kulturelt, historisk og etnisk perspektiv. Maktforholdet kan allikevel variere i de enkelte dialoger, på lokalt og internasjonalt plan, og i forhold til storsamfunnet.

Som majoritetsaktør er vi særlig forpliktet på å bidra til å bryte ned stereotyper og gi andre bilder av den religiøse andre enn det som ellers kommer til uttrykk.

DEL 2:

PRIORITERINGER OG PARTNERE I 2008

A) Ulike roller

MKR vil inspirere til og være ressurs for lokale dialoger i Den norske kirkes menigheter og bispedømmer. Dette skjer ved kontakt gjennom bispedømmene,

fellesrådene, prosjekter/nettverk, produksjon av materiell og informasjon gjennom nettsiden www.kirken.no.

MKR er også en dialogpartner og representativ aktør for Den norske kirke i forhold til andre nasjonale og internasjonale aktører.

MKR vil delta i den offentlige og pågående debatten om dialog og argumentere for sin dialogforståelse slik den framkommer i dette dokumentet.

B) Ulike dialoger

B1) Lokalt

Det er et mål at flere interreligiøse dialoger forankres på lokalt menighetsnivå i Dnk. MKR bør jobbe gjennom bispedømmene og ROM-nettverket for å stimulere til flere lokale religionsmøter. Kompetansen fra ROM-prosjektet skal videreføres og forankres gjennom etablering av lokale ressursmenigheter som kan bistå andre menigheter med veiledning, inspirasjon og annen hjelp.

Det skal også jobbes strategisk gjennom STLs arbeid med lokale tros- og livssynsråd for å styrke lokale religionsmøter.

B2) Nasjonalt

MKR skal være engasjert i dialog med nasjonale tros- og livssynssamfunn og paraplyorganisasjoner for disse. Dialog med religiøse, uoffisielle og ikke-ankjente grupper bør vurderes i tråd med punkt 2.5 Legitimering.

MKR's bilaterale dialoggrupper med Islamsk Råd Norge og Det Mosaiske Trossamfund skal prioriteres høyt. Muligheten for å opprette flere bilaterale dialoger på nasjonalt nivå kan vurderes.

Muligheten for en trepartsdialog mellom MKR, Islamsk Råd Norge og Det Mosaiske Trossamfund skal også vurderes.

Det multilaterale dialogarbeidet gjennom både Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn (STL) og Oslokoalisjonen skal prioriteres høyt.

B3) Internasjonalt

MKR vil prioritere samarbeidet med Det norske utenriksdepartementet om det interreligiøse arbeidet i Midtøsten med fred og forsoning som mål.

MKR vil delta i et kristent-muslimsk dialogprogram sammen med blant andre Evangelische Kirche in Deutschland, Church of England, Svenska Kyrkan og Institute of Interreligious Dialogue i Iran

C) Økumeniske samarbeidspartnere

Interreligiøs dialog har en naturlig plass innenfor det økumeniske samarbeidet, og det blir stadig flere berøringspunkter mellom disse feltene. I det økumeniske arbeidet er det over lengre tid bygget opp mye erfaring og kompetanse i interreligiøs dialogvirksomhet, og viktige felles kommunikasjonskanaler gjør samarbeidet hensiktsmessig.

C1) Lokalt

Viktige økumeniske samarbeidspartnere i lokal dialogvirksomhet vil være Kristent Interkulturelt Arbeid, Kirkens Nødhjelp, Det norske misjonsselskap og Areopagos. De tre sistnevnte er MKRs samarbeidspartnere i etableringen av lokale ressursmenigheter som videreføring av ROM-prosjektet, jf. punktet B1.

C2) Nasjonalt

Norges Kristne Råd (NKR) er en viktig økumenisk samarbeidspartner på nasjonalt plan. MKR bør i sterkere grad søke samarbeid med flere kirkesamfunn om det interreligiøse arbeidet i Norge, først og fremst gjennom NKR.

MKR vil i det interreligiøse arbeidet også prioritere samarbeid med andre nasjonale og økumeniske aktører som Kirkens Nødhjelp, Areopagos, Emmaus, Det norske misjonsselskap, Kristent Interkulturelt Arbeid, Norges kristelige studentforbund og Den Norske Israelsmisjon.

C3) Internasjonalt

Kirkens Nødhjelp (KN) er en viktig økumenisk samarbeidspartner på internasjonalt plan. MKR vil prioritere KN som samarbeidspartner – også i forhold til interreligiøse spørsmål, prosjekter og partnere.

MKR vil prioritere samarbeidet og kontakten med Kirkenes verdensråd (KV), Det lutherske verdensforbund (LVF), Konferansen av europeiske kirker (KEK), Porvoo kirkefellesskap og Leuenberg kirkefellesskap.

MKR vil også vektlegge arbeidet med interreligiøs dialog i kontakten med Den evangelisk lutherske kirken i Jordan og Det hellige land, Den evangelisk lutherske kirken i det sørlige Afrika og Den evangeliske kirke av luthersk konfesjon i Brasil som vi har særlige samarbeidsavtaler med.

MKR vil samarbeide og være i kontakt med Religions for Peace (ECRL/WCRP) og Oslosenteret for fred og menneskerettigheter.

